

ЗМІНИ СПОЖИВЧИХ ЦІН

Головне

У травні 2021 року споживча інфляція попри певне прискорення залишалася в очікуваному тренді. Як і раніше, стимулювали цінове зростання на внутрішньому ринку, переважно, зовнішні чинники, зокрема висхідний ціновий тренд на продовольство на світовому ринку, який став ціновим орієнтиром для вітчизняних виробників, що активізували діяльність на тлі поступового зняття карантинних обмежень. Також у напрямі стимулювання інфляції впливали й інші чинники, зокрема збереження тиску з боку витратної складової та сезонність.

Серед основних стримуючих чинників залишалися монетарні, а саме збільшення облікової ставки Національного банку (у квітні ц.р.), стриманість зростання грошової пропозиції та відносна стабільність обмінного курсу гривні.

Те прискорення інфляції, що наразі відбувається, незважаючи на помітну різницю в темпах із минулорічним показником, не містить під собою негативного економічного підґрунтя внутрішньої природи й не є наслідком явного чи прихованого погіршення макроекономічної ситуації. Тому, надалі така ситуація не має призвести до зміни середньострокового тренду на уповільнення інфляційних процесів та не формуватиме негативних умов для розвитку економіки.

Очікується, що найближчим часом збережеться тренд, що склався, із коригуванням з боку традиційних чинників сезонності (якщо не дефляційна, то принаймні значно стриманіша траєкторія зростання цін на продовольство в літні місяці) або ж впливу світових цін. Надалі, за умов певної диверсифікації споживчого попиту на тлі відновлення максимального рівня економічної активності, загальна інфляція поступово уповільнюватиметься.

Ключові показники	Зміни за рік, %		Зміни за місяць, %	
	Квітень 2021	Травень 2021	Квітень 2021	Травень 2021
Зміни споживчих цін	8,4	9,5	0,7	1,3
Базова інфляція	6,3	6,9	0,7	0,7
Небазова інфляція	11,5	13,3	0,7	2,2

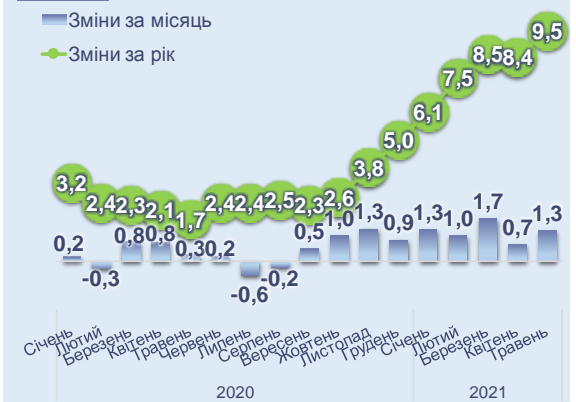
Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

Споживча інфляція в травні 2021 року очікувано прискорилася до 1,3% за місяць із 0,7% місяцем раніше, що також відобразилося на річних темпах, які досягли 9,5% проти 8,4% відповідно. Зростання споживчих цін з початку 2021 року становило 6,1%.

Таке прискорення пов'язано з:

- ✓ зовнішніми чинниками – прискорене зростання цін на продовольство на світовому ринку. Найбільш чутливими до коливань світових цін були внутрішні ціни на соняшникову олію (зросли на 6,8%, внесок до загальної споживчої інфляції становив 0,1 в.п.);

Рис. 1 Зміни споживчих цін, %

Джерело: Держстат

Рис. 2 Зміни споживчих цін за розділами товарів та послуг, % у річному обчисленні

Джерело: Держстат

Рис. 3 Зміни цін на продовольство, % у річному обчисленні

Джерело: ФАО, Держстат

Довідково. За даними Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) у травні 2021 року середнє значення Індексу продовольчих цін різко зросло й було вищим за квітневий показник на 4,8% або на 39,7% за рівень минулого року. Такий проріст упродовж місяця став найбільшим з жовтня 2010 року та зумовлений «стрибком» цін на рослинні олії, цукор і зернові на тлі зростання цін на м'ясо-молочну продукцію.

- ✓ сезонними чинниками: поява на ринку ранніх сортів ягід, що зумовила високий ціновий темп за групою «Фрукти» (на 14,5%, внесок – 0,4 в.п.);

Довідково. У травні ціни на фрукти упродовж 2018 - 2020 років за розрахунками Мінекономіки зростали у середньому на 8,6 %.

підвищений попит на м'ясо та м'ясопродукти перед Великоднем (цьогоріч християни східного обряду відзначали свято на початку травня), що дало нагоду виробникам «традиційно» підвищити ціну (на 1,8%, внесок – 0,2 в.п.). Крім того, ціновий тиск додатково посилювався високою вартістю кормів;

Довідково. У «великодній місяць» ціни на м'ясо та м'ясопродукти впродовж 2018 - 2020 років за розрахунками Мінекономіки зростали в середньому на 1,6%.

- ✓ адміністративним чинником – починаючи з травня ц.р. постачальники газу для потреб населення встановили базові річні ціни на газ (відповідно до зобов'язань визначеними постановою НКРЕКП від 07.04.2021 № 572 щодо їх встановлення у річному вимірі, який би не змінювався в бік підвищення впродовж року, та оприлюднення до початку травня), що відповідно позначилося на перегляді місячного тарифу у бік підвищення більшістю компаніями, як підсумок природний газ для населення подорожчав на 14,6% (внесок до інфляції – 0,3 в.п.).

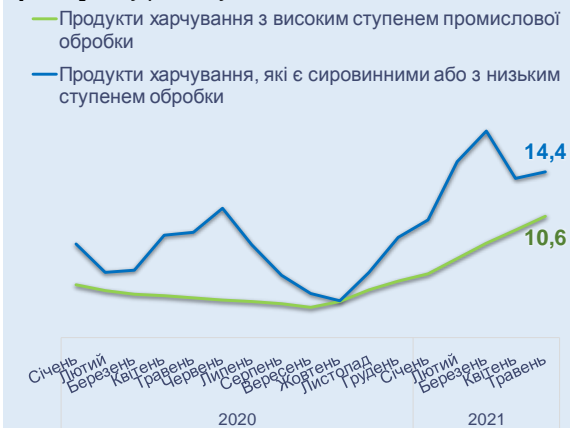
Довідково. Постановою НКРЕКП від 07.04.2021 № 572 «Про затвердження Змін до деяких постанов НКРЕКП» затверджено Зміни до Правил постачання природного газу, Зміни до Типового договору постачання природного газу побутовим споживачам, а також зобов'язав постачальників природного газу, що здійснюють або мають намір здійснювати постачання природного газу побутовим споживачам до 25.04.2021 оприлюднити на власних вебсайтах ціну на природний газ, який постачатиметься в рамках базової річної пропозиції, та іншу інформацію про базову річну пропозицію.

Триваюче цінове зростання на світових сировинних ринках також зумовило посилення ролі витратної складової – темпи підвищення цін у промисловості залишаються високими (за п'ять місяців 2021 року ціни виробників зросли на 20,9%, зокрема в харчовій – на 12,2%).

Довідково. За результатами щомісячного опитування підприємств України, проведеного в травні 2021 року Національним банком, підприємства всіх секторів і надалі очікують подорожчання власної продукції та послуг на тлі високих оцінок щодо подорожчання сировини, зростання закупівельних цін і цін постачальників.

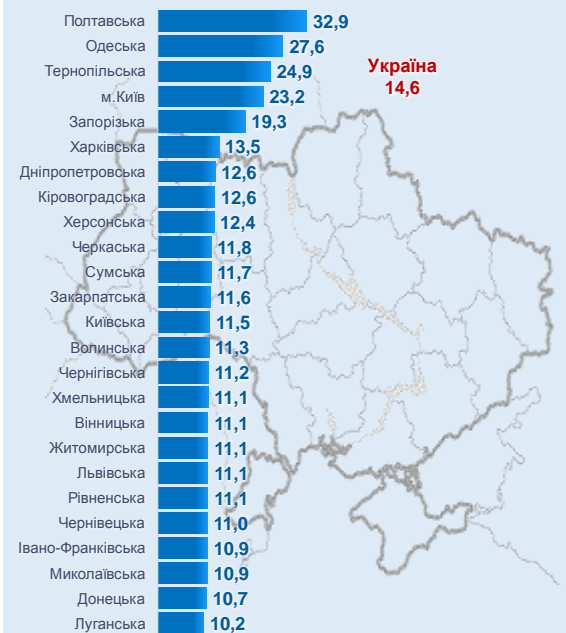
У підсумку більшість цих чинників загалом і визначили прискорення **небазової інфляції** – за розрахунками Мінекономіки в травні **досягла 2,2% за місяць** (з 0,7% у квітні), внесок до

Рис. 4 Зміни цін на продовольчому ринку, % у річному обчисленні

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

Рис. 5 Зміни цін (тарифів) на природний газ за регіонами у травні 2021 року, % до попереднього місяця

Джерело: Держстат

Рис. 6 Базова і небазова інфляція, % у річному обчисленні

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

загальної споживчої інфляції становив 0,9 в.п., у річному обчисленні – до 13,3% (з 11,5% відповідно).

Водночас вплив з боку монетарних чинників залишався загалом помірним. Так, **базова інфляція**, як і в попередньому місяці, **становила 0,7% за місяць** (0,7% у квітні), внесок у квітні – 0,4 в.п., у річному обчисленні зросла до 6,9% (з 6,3% відповідно).

Певне прискорення базової інфляції в річному обчисленні є підтвердженням реалізації в цьому році сформованого вимушеною м'якою монетарною політикою задля підтримання економіки під час ковідного звуження попиту у минулому році монетарного навантаження.

В той же час для стримування темпів споживчої інфляції в цьому році Національним банком реалізується дещо жорсткіша монетарна політика, що характеризується помірними темпами зростання обсягів грошової маси (з початку поточного року зросла на 2,4% (за оперативними даними) порівняно з 9,7% за аналогічний період 2020 року) за квітневого підвищення облікової ставки (з 16.04.2021 – із 6,5% до 7,5% річних).

Крім цього, варто враховувати й поточні процеси, які забезпечують постачання грошей на споживчий ринок. З одного боку, ці процеси стимулюють інфляцію, а з іншого – є свідченням оздоровлення економіки та покращання соціального стану. Тому їхнє штучне обмеження заради стримування інфляції наразі є недоцільним. Так, заробітна плата зросла на 19,8% за чотири місяці 2021 року порівняно з аналогічним періодом 2020 року. За чотири місяці 2021 року обсяг приватних грошових переказів в Україну збільшився на 7% порівняно з аналогічним періодом 2020 року і становив 4 млрд дол. США. Усе це в підсумку підтримувало споживчий попит.

Також у травні 2021 року **не створювала додаткового впливу на споживчі ціни й динаміка обмінного курсу гривні**, яка впродовж місяця була переважно ревальваційною: гривня до долара США в середньомісячному значенні зміцнилася на 1,2 % (з початку поточного року – на 2%).

Загалом, зазначена травнева динаміка споживчих цін, як і в цілому за п'ять місяців цього року, є очікуваною й закономірно необхідною платою за стимулювання економічного відновлення після формажорного тривалого карантинного обмеження життєдіяльності суспільства не лише в Україні, а й в світі в цілому. Зростання світових цін на продовольство, яке стимулює і внутрішні ціни в Україні, має глобальний світовий характер, і на нього неможливо вплинути.

Упродовж найближчих місяців спостерігатиметься посилення впливу на споживчі ціни чинника сезонності, який має проявити себе в зниженні (або, принаймні, істотному обмеженні темпів зростання) цін на плодоовочеву продукцію та певні види товарів та послуг інших сегментів споживчого ринку. Варто очікувати, що **в цілому інфляція за підсумком року знаходитиметься в прогнозованому руслі**.

Рис. 7 Зміни середньомісячної заробітної плати в середньому по економіці, % до відповідного періоду попереднього року

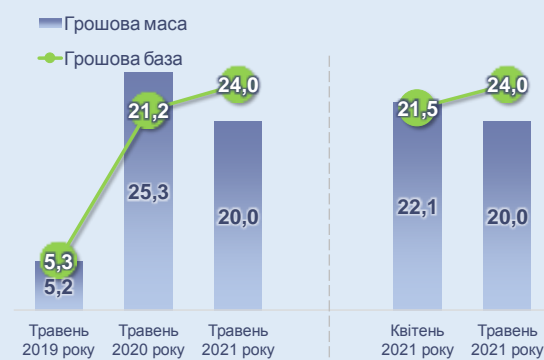
Джерело: Держстат

Рис. 8 Обсяги приватних грошових переказів в Україну, млрд дол. США

Джерело: Національний банк

Рис. 9 Зміни грошової маси та бази, % у річному обчисленні

Джерело: Національний банк

ЗМІНИ ЦІН ВИРОБНИКІВ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Головне

У травні 2021 року ціни виробників промислової продукції вчергове прискорили свою динаміку, передусім, з огляду на інтенсивне підвищення цін на товарних ринках на тлі активного відновлення світової економіки після «ковідної» кризи (суттєвіше прискорення спостерігалось по цінах на продукцію, яка реалізується більшою мірою за межі України, ніж у її межах).

Очікується, що впродовж 2021 року більшість чинників матимуть інфляційний характер: подальше зростання світових цін чинитиме тиск на внутрішні ціни на визначальні для вітчизняної економіки товари, що додатково посилюватиметься високою собівартістю виробництва.

Ключові показники	Зміни за рік, %		Зміни за місяць, %	
	Квітень 2021	Травень 2021	Квітень 2021	Травень 2021
Зміни цін виробників промислової продукції	27,8	33,1	1,2	3,6
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	100,6	115,3	3,8	2,4
Переробна промисловість	28,0	34,1	2,1	3,6
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	-1,1	0,6	-2,8	4,2

Джерело: Держстат

Ціни в промисловості в травні 2021 року відновили різке зростання – до 3,6% за місяць (1,2% у попереднього місяці), у річному розрахунку – до 33,1% (27,8% відповідно). За підсумком п'яти місяців 2021 року зростання цін становило 20,9%.

Як і раніше, основний тиск був з боку зовнішніх чинників – вищими темпами зростали ціни на продукцію, що реалізується більшою мірою за межами України (на 5,3% порівняно

з попереднім місяцем та на 65,9% порівняно із травнем 2020 року), ніж у її межах (на 3,1% та на 25,4% відповідно).

Загалом тиск на ціни продовжує чинити збільшення вартості витратної частини виробництва, оскільки й далі прискорювали зростання ціни на товари проміжного споживання – зростали найвищими з усіх основних промислових груп темпами (у річному обчисленні – в 1,6 раза у травні з 49,4% у квітні ц.р.).

Так, у переробній промисловості ріст цін прискорився до 3,6% за місяць (за розрахунками Мінекономіки внесок до загального зростання цін у промисловості становив 2,31 в.п.) з 2,1% місяцем раніше. Більшу половину такого зростання забезпечено подорожчанням продукції металургії – ціни зросли на 8% (внесок – 1,18 в.п.) порівняно з 3,8% у квітні ц.р., де найбільш відчутним для внутрішнього ринку було зростання світових цін на

Рис. 1 Зміни цін виробників промислової продукції, %

Джерело: Держстат

Рис. 2 Зміни цін виробників промислової продукції в галузевому розрізі, % до попереднього місяця

Джерело: Держстат

Рис. 3 Зміни цін виробників промислової продукції в цілому, а також призначену для реалізації в межах України та за її межами, % у річному обчисленні

Джерело: Держстат

базові метали.

Довідково. За даними Світового банку ціни на базові метали в травні (р/р) зросли в 1,8 раза (зростання в 1,7 раза у квітні 2021 року та «мінус» 14,9% у травні 2020 року) з огляду на значний попит на тлі стабільного відновлення світової економіки після локдаунів, що призвело до активізації реалізації великих інфраструктурних проєктів задля стимулювання економіки.

Крім того, і далі високими темпами зростали ціни у виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення на 3,9% (внесок – 0,09 в.п.) та в хімічній промисловості на 3% (внесок – 0,09 в.п.) через зростання світових цін на енергоносії та добрива.

Довідково. На ринку енергетичних товарів у травні 2021 року (р/р) й надалі спостерігалася надзвичайно високе зростання ціни на природний газ у країнах Європи – у 5,7 раза (у 3,4 раза у квітні 2021 року та «мінус» 63,7% у травні 2020 року) в умовах підвищеного попиту з огляду на низькі запаси газу в сховищах. Також, зважаючи на дію домовленостей між країнами ОПЕК+ щодо скорочення обсягів видобутку (зокрема, Саудівською Аравією) та охоплення вакцинацією проти COVID-19 все більшої кількості населення в США і Європі, очікується відновлення перевезень, зокрема авіаперельотів, що стимулювало зростання ціни на нафту марки Brent у 2,2 раза (у 2,8 раза та «мінус» 56% відповідно). Ціни на добрива (карбамід) зросли в 1,6 раза (на 39,6% та «мінус» 18,4% відповідно).

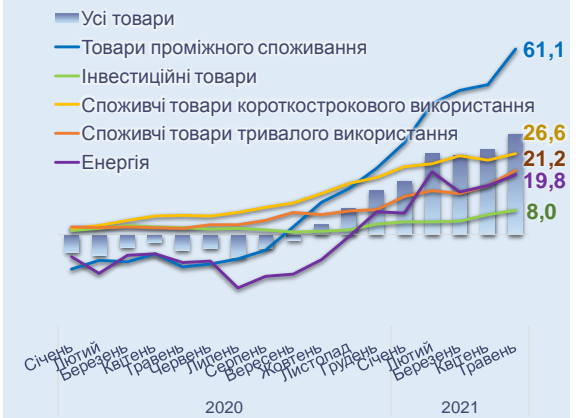
Прискорилося цінова динаміка й в харчовій промисловості – до 2,1% (внесок – 0,5 в.п.) порівняно зі зростанням на 0,6% у квітні ц.р. на тлі стрімкого зростання світових цін на продовольство. Зокрема у виробництві олії та тваринних жирів відбулося різке подорожчання продукції на 6% («мінус» 0,4% місяцем раніше), у виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості – на 1,4% («мінус» 1,8% відповідно). У виробництві молочних продуктів, попри традиційне сезоне здешевлення в попередні роки, наразі цінові темпи навіть дещо прискорилися до 1,2% (порівняно зі зростанням на 1,1% у квітні ц.р.) з огляду на високу вартість кормів та низьку рентабельність галузі.

У добувній промисловості зростання цін дещо уповільнилося – 2,4% за місяць (внесок – 0,33 в.п.) з 3,8% місяцем раніше. Це, передусім, зумовлено меншими темпами зростання цін у добуванні металевих руд до 3,3% (внесок – 0,2 в.п.) з 9,8% у квітні, що стало відображенням динаміки цін на продукцію, що реалізується в межах України – у травні ціни зросли на 2,2% порівняно з 19,4% місяцем раніше.

Довідково. Продовження зростання цін у травні ц.р. зумовлено значним попитом з боку світової економіки, що додатково підігрівалося економічним конфліктом між Китаєм і Австралією, яка є одним із важливих постачальників залізорудної сировини до Піднебесної. Відповідно, ціни на залізну руду в травні (р/р) зросли у 2,2 раза (зростання у 2,1 раза у квітні 2021 року та «мінус» 6,5% у травні 2020 року).

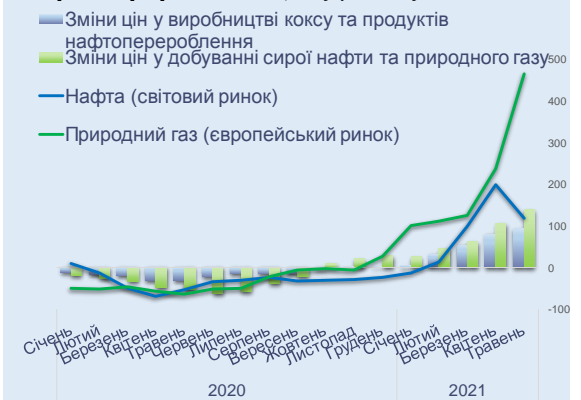
Крім того, **відновилося зростання цін у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря – до 4,2% у травні** (внесок – 0,93 в.п.) порівняно зі зниженням на 2,8% у квітні ц.р.

Рис. 4 Зміни цін виробників промислової продукції за основними промисловими групами, % у річному обчисленні

Джерело: Держстат

Рис. 5 Зміни світових цін на нафту і природний газ, а також внутрішніх у добуванні сирової нафти та природного газу й у виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення, % у річному обчисленні

Джерело: Держстат, Світовий банк

Рис. 6 Зміни світових цін на залізні руди й базові метали, а також внутрішніх у добуванні металевих руд та в металургії, % у річному обчисленні

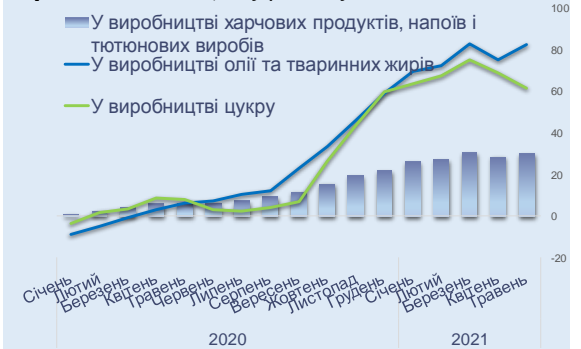

Джерело: Держстат, Світовий банк

Довідково. Загалом за даними ДП «Оператор ринку» у травні 2021 року середні ціни на електроенергію на ринку «на добу наперед», а також на внутрішньодобовому ринку залишалися нижчими за відповідні показники сусідніх країн.

Очікується, що впродовж 2021 року більшість чинників матимуть інфляційний характер: зростання світових цін чинитиме тиск на внутрішні ціни на визначальні для вітчизняної економіки товари, що додатково посилюється високою собівартістю виробництва. Водночас, також варто очікувати, що поліпшення епідеміологічної ситуації та успішна адаптація бізнесу до нових умов роботи, сприятиме розширенню та диверсифікації (відносно поточного стану) попиту, що збільшуватиме дохідність та рентабельність виробництва й поступово знижуватиме витратну складову на одиницю продукції.

Рис. 7 Зміни деяких цін у харчовій промисловості, % у річному обчисленні

Джерело: Держстат

Темпи приросту/зниження ІСЦ за розділами товарів та послуг

Ключові показники	Квітень 2021 року			Травень 2021 року		
	Зміни за місяць, %	Внески, в.п.	Зміни за рік, %	Зміни за місяць, %	Внески, в.п.	Зміни за рік, %
Усі товари та послуги	0,7	–	8,4	1,3	–	9,5
Базовий ІСЦ	0,7	0,41	6,3	0,7	0,41	6,9
Небазовий ІСЦ	0,7	0,29	11,5	2,2	0,90	13,3
Зміни цін за розділами товарів та послуг						
Продукти харчування та безалкогольні напої	1,2	0,51	9,4	1,7	0,74	9,9
Алкогольні напої, тютюнові вироби	0,9	0,07	9,7	0,7	0,05	9,3
Одяг і взуття	0,9	0,05	-4,6	-0,6	-0,03	-3,8
Житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива	0,4	0,03	26,5	3,9	0,30	35,3
Водопостачання	0,0	0,00	11,5	0,0	0,00	11,0
Водовідведення	0,0	0,00	18,7	0,0	0,00	17,5
Електроенергія	0,0	0,00	36,6	0,0	0,00	36,6
Природний газ	2,3	0,05	89,9	14,6	0,32	161,6
Гаряча вода, опалення	-1,5	-0,02	14,8	0,0	0,00	14,8
Предмети домашнього вжитку	0,2	0,01	1,8	0,5	0,02	2,2
Охорона здоров'я	0,9	0,06	6,2	0,5	0,04	6,4
Транспорт	0,6	0,06	9,2	0,7	0,08	12,2
Паливо та мастила	0,8	0,02	24,3	1,0	0,03	37,4
Зв'язок	0,1	0,00	3,7	2,2	0,06	6,0
Відпочинок і культура	0,1	0,00	2,6	-0,8	-0,03	2,6
Освіта	0,3	0,00	14,5	0,2	0,00	14,7
Ресторани та готелі	0,6	0,02	5,0	0,0	0,00	4,7
Різні товари та послуги	-3,2	-0,13	5,8	-0,3	-0,01	5,3

Джерело. Держстат, розрахунки Мінекономіки

Примітка. За рахунок округлень, які виникали у зв'язку з електронною обробкою інформації, сума внесків за розділами товарів та послуг може не дорівнювати підсумку

Темпи приросту/зниження ІЦВ за основними галузями

Ключові показники	Квітень 2021 року			Травень 2021 року		
	Зміни за місяць, %	Внески, в.п.	Зміни за рік, %	Зміни за місяць, %	Внески, в.п.	Зміни за рік, %
Зміни цін виробників промислової продукції	1,2	–	27,8	3,6	–	33,1
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	3,8	0,52	100,6	2,4	0,33	115,3
Добування кам'яного вугілля	-0,3	-0,01	14,3	-1,9	-0,04	10,3
Добування сирої нафти та природного газу	-1,9	-0,08	105,9	3,8	0,16	139,9
Добування металевих руд	9,8	0,60	151,2	3,3	0,20	168,8
Переробна промисловість	2,1	1,35	28,0	3,6	2,31	34,1
Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	0,6	0,14	28,4	2,1	0,50	30,1
Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	4,3	0,10	79,3	3,9	0,09	92,9
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	4,1	0,12	52,5	3,0	0,09	70,9
Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	0,4	0,01	12,2	2,4	0,03	14,6
Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	1,6	0,08	6,1	2,0	0,11	8,5
Металургійна промисловість	3,8	0,56	46,8	8,0	1,18	65,2
Машинобудування	1,6	0,11	4,7	1,5	0,10	6,7
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	-2,8	-0,62	-1,1	4,2	0,93	0,6

Джерело. Держстат, розрахунки Мінекономіки

Примітка. За рахунок округлень, які виникали у зв'язку з електронною обробкою інформації, сума внесків за галузями може не дорівнювати підсумку